

Tema: Slakt och grisuppfödning

Svinhusbranden vid Ringlet, 10 oktober 1956. På den tiden var inte Ringlet uppdelat i Västra och Östra med vägbank emellan.

Andra grisuppfödare...

Rebecka Bergström 1882–1965, med barnvagn på Barnens dagsfirande.

Rebecka var född i Hedberg och flyttade sedermera till Arvidsjaur. Hon livnärde sig på att föda upp grisar. Mat till djuren fick hon bland annat från affärer, som hon drog hem på en trilla.

Rebecka Bergström gick alltid med i Barnens Dag-tåget.

Rebecka Bergström levde mellan 1881 och 1965. Hon bodde bakom järnvägen vid bäcken, nedanför Prästberget.

Stycka gris

Skolköksutbildning i Gamla Föreningshuset, i IOGT-lokalen, 1934.

Skolköksutbildning var en utbildning där flickorna lärde sig hushållsarbete. Däribland; matlagning och bakning samt skötsel av ett hem - som att tvätta och stryka.

På bordet ligger delar av en gris som eleverna fick lära sig stycka. Kursen varade i 6 veckor och ingick i ordinarie skolutbildning. Skolköksläraren hette Saga Bergsten.

På den tiden höll man till i Gamla Föreningshuset vid Stationsgatan. Huset finns inte kvar i dag.

Nils Andersson (1914-1985), Akkavare och Bertil Larsson, Glottjer, slaktar en gris på gården hemma hos Nils och Helga Andersson i Akkavare.

Grisgård i Holtmo. Foto: Norran, dec 1959.

Alf Lundgren var från Sockavare och han arbetade från början i skogen med bl.a. kolning och flottning. Han startade en taxirörelse men sålde företaget efter några år.

Han började då med slaktuppdrag av får, grisar, nötdjur och renar.

Tillsammans med sin hustru Anna-Lisa bildade de företaget Lundgrens Viltaffär AB på Stationsgatan. De köpte även upp bär.

Allt av slakten togs tillvara. Hornen sparades. Huden blev lappsomaterial. Skinn såldes till fiskare och militärförläggningar, som liggunderlag. Renblod rördes och kylde ner med snö direkt på slaktstället. Hornen såldes och kunde monteras på sköldar till turister. Hornbitar kunde säljas och fraktas bl a som potensmedel med båt till Hongkong. Renkropparna såldes till slakterier i Boden och till Lapp-Simon i Harads. Alf fortsatte med företaget till 1987, ett år efter kärnkraftsolyckan i Tjernobyli i Ryssland.

Gustaf Edström, grisfarmare i Glommersträsk ger djuren mat. Foto Norran 1960-tal.

Tempot är högt, nästan stressigt. Många renar skall fångas in och slaktas innan kvällen. Viltuppköparna har redan på förhand bestämt med renägarna hur många renar som måste slaktas. När alla renar är slaktade och flådda, lastas de in i lastbilar och köres till uppköparna som styckar och paketerar renarna i lämpliga bitar till försäljning.

"Slakten på tegelbacken", ca 1983. Foto Kent Norberg, TiA-tidningen.

Malms livsmedel på Stationsgatan.

Johan Adrian Malm, 1901–1969, kom från Norsjö socken. Han byggde 1948 en affärsfastighet på Stationsgatan. I markplan fanns en mataffär, kött och charkuteriaffär. I källaren fanns ett slakteri. Fru Malm drev även en bosättningsaffär.

Slaktare Hällgrens hus i Arvidsjaur, 1920–1930-tal. Huset låg på Östra Skolgatan, mitt emot Medborgarhusets parkering. Huset revs på 1980-talet.

Renslakt i Stenbacken, 1927. Från vänster: William Larsson, Högheden, Bror Brännström, Storberg och Holger Norén, Arvidsjaur.

Sveriges enda kvinnliga torpare, Gerda Jansson vid sitt torp i Lövlunda nära Lauker

"Janssons-Gerda", Lövlunda, Serrejour var Sveriges enda kvinnliga torpare. (Torp: Mindre ej skattelagd jordbruks-, skogslägenhet oftast belägen på enskild mark. Torparsystemet upphörde 1943)

Gerda Janssons arbetsförmåga var stor. Hon hade bl.a. kor, *grisar* och får och skötte allt själv i alla lägen. Hon hade ett brinnande intresse för skogen och hon förknippas med Domänverket bl.a. i sin egenskap av torpare. Hon hade ett uttryck som hon ofta upprepade: *Dji å dómänvärke!* (Jag och Domänverket!) Det finns många berättelser Gerda Jansson. Hon levde 1900-1992.

Gerda drev en plantskola hemma på gården i Domänverkets regi, och tillverkade en egen såbräda som här demonstreras av, till vänster Gerda själv, och till höger Mimmi Nilsson, 1928-2010, från Norra Holmnäs.

Gerda Jansson arbetade som piga hos Jägmästare Ruben och Ingrid Hollander i Arvidsjaur.

Från vänster: Ingrid Hollander, Gerda Jansson med hunden Duck, och två av Ingrids döttrar.

Döttrarnas namn: Gunilla, Birgitta och Anna

Gerda som ung.

Gerda som gammal 1986.

Arvidsjaur renslakteri AB

2018 – allt går med fart av yrkesskickliga slaktare. Foto Kent Norberg.

Landshövding, Lotta Finstorp, besökte Arvidsjaur Renslakt AB 2021. Martin Rensfeldt förevisade den moderna slaktanläggningen. Foto: Kent Norberg 2021.

Sammanställt av Kent Norberg.